

א וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר:

וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר:

וּמִלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה לְמִימָר:

ב קָדַשׁ־לִי כָל־בְּכוֹר פֶּטֶר כָּל־רֶחֶם בְּבִנִי יִשְׂרָאֵל בְּאָדָם וּבַבְּהֵמָה לִי הוּא:

קָדַשׁ־לִי כָל־בְּכוֹר פֶּטֶר כָּל־רֶחֶם בְּבִנִי יִשְׂרָאֵל בְּאָדָם וּבַבְּהֵמָה לִי הוּא:

אֶקְדָּשׁ קִדְמִי כָל בּוֹכֵרָא פֶתַח כָּל וְלֹדָא בְּבִנִי יִשְׂרָאֵל בְּאִנְשָׁא וּבַבְּעִירָא דִּילִי הוּא:

ג וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־הֶעָם זָכוֹר אֶת־הַיּוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר יֵצְאתֶם מִמִּצְרַיִם מִבְּיַת עַבְדִּים בִּי בְּחֹזֶק יָד הוֹצִיא יְהוָה אֶתְכֶם מִנֶּה וְלֹא יֵאָכֵל חֶמֶץ:

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־הֶעָם זָכוֹר אֶת־הַיּוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר יֵצְאתֶם מִמִּצְרַיִם מִבְּיַת עַבְדִּים בִּי בְּחֹזֶק יָד הוֹצִיא יְהוָה אֶתְכֶם מִנֶּה וְלֹא יֵאָכֵל חֶמֶץ:

וַאֲמַר מֹשֶׁה לַעֲמָא הוּוּ דְכִירִין יַת יוֹמָא הַדִּין דִּי נִפְקִתוּן מִמִּצְרַיִם מִבְּיַת עַבְדוּתָא אַרִי בְּתַקוּף יָדָא אִפִּיק יִי יִתְכוּן מָכָא וְלֹא יִתְאַכֵּל חֶמֶץ:

ד הַיּוֹם אַתֶּם יֹצְאִים בְּחֹדֶשׁ הָאָבִיב:

הַיּוֹם אַתֶּם יֹצְאִים בְּחֹדֶשׁ הָאָבִיב:

יוֹמָא דִּין אַתוּן נִפְקִין בְּיָרְחָא דְאָבִיבָא:

~~~~~ רש"י ~~~~~

(ב) פֶּטֶר כָּל־רֶחֶם, שֶׁפֶתַח אֶת הָרֶחֶם תַּחֲלָה, כְּמוֹ "פֹּטֶר מִים רַאשִׁית מְדוּן" (משלי יז יד), וְכֵן (תהלים כב ח) "יִפְטִירוּ בְּשֹׁפָה" — יִפְתָּחוּ שְׁפָתַי. לִי הוּא, לַעֲצָמִי קִנִּיתִים עַל יְדֵי שְׁהִפִּיתִי בְּכוֹרֵי מִצְרַיִם:

(ג) זָכוֹר אֶת הַיּוֹם הַזֶּה, לְמַד שֶׁמְזַכְרִין יֵצִיאַת מִצְרַיִם בְּכָל יוֹם:

(ד) בְּחֹדֶשׁ הָאָבִיב, וְכִי לֹא (הַיִּינוּ) [הָיוּ] יוֹדְעִין בְּאִזְוָה חֹדֶשׁ יֵצְאוּ, אֲלֹא כִּן אָמַר לָהֶם: רְאוּ חֶסֶד שֶׁגִּמְלַכֶּם שֶׁהוֹצִיא אֶתְכֶם בְּחֹדֶשׁ שֶׁהוּא כֶּשֶׁר לַצֵּאת; לֹא חֲמָה וְלֹא צָנָה וְלֹא גִשְׁמִים, וְכֵן הוּא אוֹמֵר: (תהלים סח ז) "מוֹצִיא אֲסִירִים בְּכוֹשְׁרוֹת", — חֹדֶשׁ שֶׁהוּא כֶּשֶׁר לַצֵּאת:

ה וְהָיָה כִּי־יָבִיאוּךָ יְהוָה אֶל־אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי וְהַחִתִּי וְהָאֱמֹרִי וְהַחִתִּי וְהַיְבוֹסִי אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם לָתֵת לָךְ אֶרֶץ זָבָת חֶלֶב וּדְבָשׁ וְעַבְדְּתָה אֶת־הָעַבְדָּה הַזֹּאת בְּתַרְדֵּשׁ הַזֶּה:
וְהָיָה כִּי־יָבִיאוּךָ יְהוָה אֶל־אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי וְהַחִתִּי וְהָאֱמֹרִי וְהַחִתִּי וְהַיְבוֹסִי אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם לָתֵת לָךְ אֶרֶץ זָבָת חֶלֶב וּדְבָשׁ וְעַבְדְּתָה אֶת־הָעַבְדָּה הַזֹּאת בְּתַרְדֵּשׁ הַזֶּה:
וַיְהִי אֲרִי יַעֲלֹנָךְ יִי לְאַרְעָא דְכְנַעְנָא וְחַתָּאִי וְאַמּוֹרָאִי וְחוּזָאִי וַיְבוֹסָאִי דִּי קִיִּים לְאַבְרָהָם לְמַתָּן לָךְ אֶרְעָא עַבְדָּא חֶלֶב וּדְבָשׁ וְתַפְלַח יֵת פְּלִחְנָא הָדָא בִּירְחָא הָדִין:

ו שְׂבַעַת יָמִים תֹּאכַל מִצֶּת וּבִיּוֹם הַשְּׁבִיעִי חַג לַיהוָה:

שְׂבַעַת יָמִים תֹּאכַל מִצֶּת וּבִיּוֹם הַשְּׁבִיעִי חַג לַיהוָה:

שְׂבַעַת יוֹמִין תִּיכּוֹל פְּטִירָא וּבִיּוֹמָא שְׁבִיעָאָה חַגָּא קָדָם יִי:

ז מִצֹּת יֹאכַל אֶת שְׂבַעַת הַיָּמִים וְלֹא־יִרְאֶה לָךְ חֶמֶץ וְלֹא־יִרְאֶה לָךְ שָׂאֵר בְּכָל־גִּבְלוֹךָ:

מִצֹּת יֹאכַל אֶת שְׂבַעַת הַיָּמִים וְלֹא־יִרְאֶה לָךְ חֶמֶץ וְלֹא־יִרְאֶה לָךְ שָׂאֵר בְּכָל־גִּבְלוֹךָ:

פְּטִיר יִתְאַכַּל יֵת שְׂבַעַת יוֹמִין וְלֹא יִתְחַזִּי לָךְ חֶמֶץ וְלֹא יִתְחַזִּי לָךְ חֶמֶר בְּכָל תְּחוּמָךְ:

ח וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר בָּעֲבוּר זֶה עָשָׂה יְהוָה לִי בְּצֵאתִי מִמִּצְרָיִם:

וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר בָּעֲבוּר זֶה עָשָׂה יְהוָה לִי בְּצֵאתִי מִמִּצְרָיִם:

וְתַחֲוִי לְבִנְךָ בַּיּוֹמָא הַהוּא לְמִימָר בְּדִיל דִּין עֲבַד יִי לִי בְּמַפְקֵי מִמִּצְרָיִם:

~~~~~ רש"י ~~~~~

(ח) אֶל אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי וְגו', וְאֵף עַל פִּי שֶׁלֹא מָנָה אֱלֹה חֲמֹשֶׁה עֶמְמִין, כָּל שְׂבַעָה גוֹיִים בְּמִשְׁמַע, שֶׁכָּל בְּכָל כְּנַעֲנִי הֵם, וְאַחַת מִמִּשְׁפָּחוֹת כְּנַעַן הִיְתָה שֶׁלֹא נִקְרָא לָהּ שֵׁם אֱלֹה 'כְּנַעֲנִי' (תנחומא). נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם וְגו', בְּאַבְרָהָם הוּא אוֹמֵר: "בַּיּוֹם הַהוּא כֶּרֶת ה' אֶת אֲבָרָם וְגו'" (בראשית טו יח), וּבִיִּצְחָק הוּא אוֹמֵר: "גִּיּוֹר בְּאֶרֶץ הַזֹּאת וְגו'" (בראשית כו ג), וּבִיעֶקֶב הוּא אוֹמֵר: "הָאֶרֶץ אֲשֶׁר אֲתָה שׁוֹכֵב עָלֶיהָ וְגו'" (בראשית כח יג). וְזָבָת חֶלֶב וּדְבָשׁ, חֶלֶב זָב מִן הָעֵצִים, וְהַדְּבָשׁ זָב מִן הַתְּמָרִים וּמִן הַתְּאֲנִים (מגילה ו:). אֶת הָעַבְדָּה הַזֹּאת, שֶׁל פֶּסַח. וְהָלֹא כָּבֵד נֶאֱמַר לְמַעַל: "וְהָיָה כִּי תִבְּאוּ אֶל הָאֶרֶץ וְגו'" (שמות יב כה), וְלָמָּה חֲזַר וְשִׁנְאָה, בְּשִׁבְלֵי דְבָר שְׁנִיתִי בָּהּ. בְּפִרְשָׁה רַאשׁוֹנָה נֶאֱמַר: "וְהָיָה כִּי יֹאמְרוּ אֵלֶיכֶם בְּנֵיכֶם מַה הָעַבְדָּה הַזֹּאת לָכֶם" — בִּבְנֵי רָשָׁע הַכְּתוּב מְדַבֵּר, שֶׁהוּצִיא אֶת עַצְמוֹ מִן הַפֶּלֶל. וְכֵן: "וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ" — בִּבְנֵי שְׂאִינוּ יוֹדֵעַ לִשְׂאֵל, וְהַכְּתוּב מְלַמֵּד שֶׁתִּפְתַּח לוֹ אֶתהּ בְּדִבְרֵי אֲגָדָה הַמוֹשְׁכִין אֶת הַלֵּב:

(ח) בָּעֲבוּר זֶה, בָּעֲבוּר שְׁאֵקִים מִצֹּתוֹ, כְּגוֹן: פֶּסַח מִצָּה וּמְרוֹר הַלֵּל. עָשָׂה ה' לִי, רִמּוֹז תְּשׁוּבָה לְבָן רָשָׁע לּוֹמֵר: "עָשָׂה ה' לִי" — וְלֹא לָךְ, שֶׁאֵלּוֹ הָיִיתָ שֵׁם, לֹא הָיִיתָ כְּדָאִי לְהִגָּאֵל (מכילתא):

ט וְהָיָה לָךְ לְאוֹת עַל־יָדְךָ וּלְזִכְרוֹן בֵּין עֵינֶיךָ לְמַעַן תִּהְיֶה תּוֹרַת יְהוָה בְּפִיךָ בִּי בְיַד חֻזְקָה הוֹצֵאָהּ יְהוָה מִמִּצְרַיִם:

וְהָיָה לָךְ לְאוֹת עַל־יָדְךָ וּלְזִכְרוֹן בֵּין עֵינֶיךָ לְמַעַן תִּהְיֶה תּוֹרַת יְהוָה בְּפִיךָ בִּי בְיַד חֻזְקָה הוֹצֵאָהּ יְהוָה מִמִּצְרַיִם:

וַיְהִי לָךְ לְאוֹת עַל יָדְךָ וּלְזִכְרוֹן בֵּין עֵינֶיךָ בְּדִיל תִּהְיֶה אוֹרֵיתָא דִּי בְּפּוּמָךְ אַרִי בִידָא תְּקִיפָא אֶפְקָךְ יִי מִמִּצְרַיִם:

י וְשִׁמְרַתְּ אֶת־הַחֻקָּה הַזֹּאת לְמוֹעֵדָה מִיָּמִים יְמִימָה:

וְשִׁמְרַתְּ אֶת־הַחֻקָּה הַזֹּאת לְמוֹעֵדָה מִיָּמִים יְמִימָה:

וְתִטֵּר יֵת קִימָא הָדָא לְזִמְנָה מִזְמָן לְזִמְנָן: פ

יא וְהָיָה כִּי־יָבֹאָהּ יְהוָה אֶל־אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּע לָךְ וּלְאַבְתָּיִךְ וּנְתַנָּה לָךְ:

וְהָיָה כִּי־יָבֹאָהּ יְהוָה אֶל־אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּע לָךְ וּלְאַבְתָּיִךְ וּנְתַנָּה לָךְ:

וַיְהִי אַרְי יַעֲלֹנָךְ יִי לְאַרְעָא דְכְּנַעֲנָא כְּמָא דִּי קִיִּים לָךְ וּלְאַבְתָּיִךְ וּנְתַנָּה לָךְ:

יב וְהַעֲבַרְתָּ כָּל־פֶּטֶר־רַחֲם לַיהוָה וְכָל־פֶּטֶר | שֹׁגֵר בְּהֶמְהָ אֲשֶׁר יִהְיֶה לָךְ הַזֹּכְרִים לַיהוָה:

וְהַעֲבַרְתָּ כָּל־פֶּטֶר־רַחֲם לַיהוָה וְכָל־פֶּטֶר | שֹׁגֵר בְּהֶמְהָ אֲשֶׁר יִהְיֶה לָךְ הַזֹּכְרִים לַיהוָה:

וְתַעֲבֹר כָּל פֶּתַח וּלְדָא קָדָם יִי וְכָל פֶּתַח וְלֹד בְּעִירָא דִּי יִהְיֶה לָךְ דְּכָרִין תְּקַדֵּשׁ קָדָם יִי:

רש"י

(ט) וְהָיָה לָךְ לְאוֹת, יְצִיאַת מִצְרַיִם תִּהְיֶה "לָךְ לְאוֹת". עַל־יָדְךָ וּלְזִכְרוֹן בֵּין עֵינֶיךָ, (רוֹצֵה לִזְמַר) שֶׁתִּכְתֹּב פְּרָשִׁיּוֹת הַלָּלוּ וְתִקְשְׁרֵם בְּרֹאשׁ וּבִזְרוֹעַ. עַל יָדְךָ, יָד שְׂמָאל. לְפִיכָךְ, "יִדְכָּה" מֵלֵא בְּפִרְשָׁה שְׁנִיָּה (פסוק טז), לְדַרְשׁ בָּהּ יָד שְׁחִיא בְּהָהּ (מנחות לו.).

(י) מִיָּמִים יְמִימָה, מִשְׁנָה לְשָׁנָה:

(יא) וְהָיָה כִּי יָבֹאָהּ, יֵשׁ מִרְבוּתֵינוּ שֶׁלְמִדּוֹ מִכָּאן שֶׁלֹּא קָדְשׁוֹ בְּכוֹרוֹת הַנּוֹלָדִים בְּמִדְבָּר, וְהָאוֹמֵר שֶׁקָּדְשׁוֹ מִפְּרֹשׁ בִּיאָה זֶה [לִזְמַר]: אִם תִּקְיָמוּהוּ בְּמִדְבָּר, תִּזְכּוּ לְהַכְנִס לְאֶרֶץ וּתְקִימוּהוּ שָׁם (בכורות ד.). נִשְׁבַּע לָךְ, וְהִיכֵן נִשְׁבַּע לָךְ, "וְהִבֵּאתִי אֶתְכֶם אֶל הָאֶרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁאָתִי וְגו'" (לעיל ו ח.). וְנְתַנָּה לָךְ, תִּהְיֶה בְּעֵינֶיךָ כִּאֲלוֹ נְתַנָּה לָךְ בּוֹ בְּיוֹם, וְאֵל תִּהְיֶה בְּעֵינֶיךָ כִּירֶשֶׁת אָבוֹת:

(יב) וְהַעֲבַרְתָּ, אֵין "וְהַעֲבַרְתָּ" אֵלֹא לְשׁוֹן הַפְּרָשָׁה, וְכֵן הוּא אוֹמֵר: "וְהַעֲבַרְתָּם אֶת נַחֲלָתוֹ לְבָתוֹ" (במדבר כו ח.). שֹׁגֵר בְּהֶמְהָ, גִּפְלִי שֶׁשְׁגָרְתּוֹ אִמּוֹ וְשִׁלַּחְתּוֹ בְּלֹא עֵתוֹ, וְלִמְדָךְ הַכְּתוּב שֶׁהוּא קָדוֹשׁ בְּכֹכְרָה לְפֶטֶר אֶת הַבָּא אַחֲרָיו, וְאֵף שֶׁאֵינוֹ גִּפְלִי, קְרוֹי 'שֹׁגֵר', כְּמוֹ "שֹׁגֵר אֶלְפִיךָ" (דברים יג.), אֲבָל זֶה לֹא בָּא אֵלֹא לְלַמֵּד עַל הַגִּפְלִי, שֶׁהָרִי כָּבֵד כְּתִיב: "כָּל פֶּטֶר רַחֲם". וְאִם תֹּאמַר: אֵף בְּכוֹר בְּהֶמְהָ טְמֵאָה בְּמִשְׁמַע, בָּא וּפִרְשׁ בְּמָקוֹם אַחֵר: "בְּבִקְרָךְ וּבְצֹאנְךָ" (שם טו יט.). לְשׁוֹן אַחֵר, יֵשׁ לְפָרֶשׁ: "וְהַעֲבַרְתָּ כָּל פֶּטֶר רַחֲם" — בְּבִכּוֹר אָדָם הַכְּתוּב מִדְּבָר:

וְכָל-פֶּטֶר חֹמֶר תַּפְּדָה בְּשֵׁה וְאִם-לֹא תַפְּדָה וְעִרְפָּתוֹ וְכָל בְּכוֹר אָדָם בְּבִנְיָה תַפְּדָה:
וְכָל-פֶּטֶר חֹמֶר תַּפְּדָה בְּשֵׁה וְאִם-לֹא תַפְּדָה וְעִרְפָּתוֹ וְכָל בְּכוֹר אָדָם בְּבִנְיָה תַפְּדָה:
וְכָל פֶּתַח בּוֹכְרָא דְחִמְרָא תַפְּרוֹק בְּאִמְרָא וְאִם לֹא תַפְּרוֹק וְתִנְקֶפִיּה וְכָל בּוֹכְרָא דְאִנְשָׁא בְּבִנְיָה תַפְּרוֹק:

מפמיר

יְדֻוְהִיָּה כִּי-יִשְׁאַלְךָ בִּנְךָ מָחָר לֵאמֹר מַה-זֹּאת וְאָמַרְתָּ אֵלָיו בְּחֹזֶק יָד הוֹצִיאָנוּ יְהוָה
מִמִּצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים:

וְהִיָּה כִּי-יִשְׁאַלְךָ בִּנְךָ מָחָר לֵאמֹר מַה-זֹּאת וְאָמַרְתָּ אֵלָיו בְּחֹזֶק יָד הוֹצִיאָנוּ יְהוָה מִמִּצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים:
וַיְהִי אֲרִי יִשְׁאַלְךָ בִּנְךָ מָחָר לֵמַיִמֶר מָא דָּא וְתִימַר לִיה בְּתַקּוּף יָדָא אֶפְקָנָא יְיָ מִמִּצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדוּתָא:

טו וַיְהִי כִּי-הִקְשָׁה פְּרַעַה לְשַׁלְּחֵנוּ וַיַּחְלֹג יְהוָה כָּל-בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבְּכֹר אָדָם
וְעַד-בְּכוֹר בְּהֵמָה עַל-כֵּן אֲנִי זֹכֵחַ לַיהוָה כָּל-פֶּטֶר רְחֹם הַזְּכָרִים וְכָל-בְּכוֹר בְּנֵי אֶפְרָיִם:
וַיְהִי כִּי-הִקְשָׁה פְּרַעַה לְשַׁלְּחֵנוּ וַיַּחְלֹג יְהוָה כָּל-בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבְּכֹר אָדָם וְעַד-בְּכוֹר בְּהֵמָה עַל-כֵּן
אֲנִי זֹכֵחַ לַיהוָה כָּל-פֶּטֶר רְחֹם הַזְּכָרִים וְכָל-בְּכוֹר בְּנֵי אֶפְרָיִם:

וְהִיָּה אֲרִי אֶקְשִׁי פְּרַעַה לְשַׁלְּחוּתָנָא וְקִטְל יְיָ כָּל בּוֹכְרָא בְּאֶרְעָא דְּמִצְרַיִם מִבּוֹכְרָא דְּאִנְשָׁא וְעַד בּוֹכְרָא
דְּבַעֲרָא עַל כֵּן אֲנָא דְּבַח קָדָם יְיָ כָּל פֶּתַח וְלָדָא דְּכָרִין וְכָל בּוֹכְרָא דְּבָנֵי אֶפְרָיִם:

טז וְהִיָּה לְאוֹת עַל-יַדְכֶּה וּלְטוֹטְפַת בֵּין עֵינֶיךָ כִּי בְחֹזֶק יָד הוֹצִיאָנוּ יְהוָה מִמִּצְרַיִם:

וְהִיָּה לְאוֹת עַל-יַדְכֶּה וּלְטוֹטְפַת בֵּין עֵינֶיךָ כִּי בְחֹזֶק יָד הוֹצִיאָנוּ יְהוָה מִמִּצְרַיִם:

וַיְהִי לָאֵת עַל יָדְךָ וּלְתַפְלִין בֵּין עֵינֶיךָ אֲרִי בְּתַקּוּף יָדָא אֶפְקָנָא יְיָ מִמִּצְרַיִם: ססס

ק"ה פסוקים, ימנ"ה סימן.

רש"י

(יג) פֶּטֶר חֹמֶר, וְלֹא פֶטֶר שְׁאֵר בְּהֵמָה טְמֵאָה, וּגְזֵרַת הַכְּתוּב הִיא, לְפִי שֶׁנִּמְשְׁלוּ בְּכוֹרֵי מִצְרַיִם לְחִמּוּרִים. וְעוֹד, שֶׁסִּיעוּ אֶת
יִשְׂרָאֵל בִּיצִיאָתָן מִמִּצְרַיִם [שְׁאִין לָךְ אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא נָטַל הַרְבֵּה חִמּוּרִים] טְעוּנִים מִכִּסְפָּם וּמִזֶּהָבָם שֶׁל מִצְרַיִם (בְּכוֹרוֹת
ה). תַּפְּדָה בְּשֵׁה, נוֹתֵן שֶׁה לַפֶּה; וּפֶטֶר חִמּוּר מִתֵּר בְּהֵנָּה, וְהֵשָׁה חֲלִין בֵּינָה לַפֶּה (בְּכוֹרוֹת ט). וְעִרְפָּתוֹ, עוֹרְפוֹ בְּקוֹפִיץ מֵאֲחֹרָיו
וְהוֹרְגוֹ (בְּכוֹרוֹת יג). הוּא הַפְּסִיד מִמוֹנוֹ שֶׁל כֶּהֱן, לְפִיכָךְ יִפְסִיד מִמוֹנוֹ (מְכִילָתָא). וְכָל בְּכוֹר אָדָם בְּבִנְיָה תַפְּדָה, חֲמֵשׁ סְלָעִים,
פְּדִיוֹנוֹ קָצוּב בְּמָקוֹם אֲחֵר (בְּמִדְבָּר יח טז):

(יד) כִּי יִשְׁאַלְךָ בִּנְךָ מָחָר, יֵשׁ מָחָר שֶׁהוּא 'עֶכְשָׁו', וְיֵשׁ מָחָר שֶׁהוּא 'לְאַחַר זְמַן' כְּגוֹן זֶה, וְכְּגוֹן: "מָחָר יֹאמְרוּ בְּנֵיכֶם
לְבָנֵינוּ" (יהושע כב כד) דְּבָנֵי גֵד וּבְנֵי רְאוּבֵן. מַה זֹּאת, זֶה תִּינוּק טַפֵּשׁ שְׁאִינוֹ יוֹדֵעַ לְהַעֲמִיק שְׁאֵלָתוֹ, וְסוֹתָם וְשׁוֹאֵל: "מַה זֹּאת",
וּבְמָקוֹם אֲחֵר הוּא אוֹמֵר: (דְּבָרִים ו כ) "מַה הָעֲדוּת וְהַחֲקִים וְהַמִּשְׁפָּטִים וְגו'" — הִרִי זֹאת שְׁאֵלָת בֶּן חָכָם. דְּבָרָה תוֹרָה כְּנֶגֶד
אַרְבָּעָה בָּנִים: תָּם, רָשָׁע, וְשָׂאִינוֹ יוֹדֵעַ לְשָׁאֵל, [בְּדִפְרוּר: רָשָׁע, וְשָׂאִינוֹ יוֹדֵעַ לְשָׁאֵל, וְהַשׁוֹאֵל דֶּרֶךְ סְתוּמָה] וְהַשׁוֹאֵל דֶּרֶךְ
חֲכָמָה:

(טז) וּלְטוֹטְפַת בֵּין עֵינֶיךָ, תַּפְלִין. וְעַל שֵׁם שֶׁהֵם אַרְבָּעָה בָּתִּים קְרוּיִין 'טוֹטְפוֹת' — 'ט' בְּכַתְפֵּי שְׂתִים, 'פֶּת' בְּאַפְרִיקָי

הפטרת בא

(ירמיה מו יג - כח)

מו י. הדבר אשר דבר יהוה אל־ירמיהו הנביא לבוא נבוכדראצר מלך בבל להכות את־ארץ מצרים: י. הגידו במצרים והשמיעו במגדול והשמיעו בנגף ובתחפנתם אמרו התניצל והכן לך כִּי־אכלה חרב סביביך: י. מדוע נסתר אביריך לא עמד כי יהוה הדפו: י. הרבה בושל גס־נפל איש אל־רעהו ויאמרו קומה ונשבעה אל־עמנו ואל־ארץ מולדתנו מפני חרב היונה: י. קראו שם פרעה מלך־מצרים שאון העביר המועד: י. חִי־אני נא־המלך יהוה צבאות שמו כי כתבור בהלים וכברמל בים יבוא: י. כלי גולה עשי לך יושבת בת־מצרים כי־נף לשמה תהיה ונצתה מאין יושב: י. עגלה ופה־פיה מצרים קרץ מצפון בא בא: י. גס־שכריה בקרבה בעגלי מרפק כי־גס־המה הפנו נסו יחדיו לא עמדו כי יום אידם בא עליהם עת פקדתם: י. קולה פנחש ילך כי־בחיל ילכו ובקדמות באו לה כחטבי עצים: י. כרתו יערה נא־יהוה כי לא יחקר כי רבו מארבה ואין להם מספר: י. הבישה בת־מצרים נתנה ביד עס־צפון: י. אמר יהוה צבאות אלהי ישראל הנני פוקד אל־אמון מנא ועל־פרעה ועל־מצרים ועל־אלהיה ועל־מלכיה ועל־פרעה ועל חבטחים בו: י. ונתתים ביד מבקשי נפשם וביד נבוכדראצר מלך־בבל וביד עבדיו ואחר־כן תשכן כימ־קדם נא־יהוה: י. ואתה אל־תירא עבדי יעקב ואל־תחת ישראל כי הנני מושעך מרחוק ואת־זרעך מארץ שבים ושב יעקב ושקט ושאנן ואין מחריד: י. אתה אל־תירא עבדי יעקב נא־יהוה כי אתך אני כי אעשה כלה בכל־הגוים אשר הדחתיד שמה ואתך לא־אעשה כלה ויסרתיד למשפט ונקה לא אנקד:

רש"י

שְׁתִּים (סנהדרין ד:). וּמִנְחָם חִבְרוּ עִם "וְהִטָּף אֶל דָּרוֹם" (יחזקאל כא ב), "אֶל תַּטְפוּ" (מכה ב ו), לְשׁוֹן דְּבוּר, כְּמוֹ "וּלְזָכְרוֹן בֵּין עֵינֶיךָ", הָאֻמוֹת בְּפָרְשָׁה רָאשׁוֹנָה, שֶׁהָרָאָה אוֹתָם קְשׁוּרִים בֵּין הָעֵינִים, יִזְכֹּר הַנֵּס וַיִּדְבֹּר בוֹ: